

Sygn. akt III AUa 676/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską SA Barbara Hejwowska
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2012 r. w Lublinie

sprawy E. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o dalszą wypłatę emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczynie E. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 24 kwietnia 2012 r. sygn. akt VII U 1234/12

oddala apelację.

III AUa 676/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie wnioskodawczynie E. B. od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. wstrzymującej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Wnioskodawczynie E. B. w dniu 31 lipca 2008 r. złożyła do pozwanego organu rentowego wniosek o emeryturę, pozostając w stosunku pracy z Urzędem Miasta w L.. Decyzją z dnia 1 października 2008 r. organ rentowy przyznał skarżącej prawo do emerytury od dnia 19 lipca 2008 r.

Po przyznaniu prawa do emerytury wnioskodawczynie nadal pracowała i pozwany kolejnymi decyzjami, przeliczał przyznane jej świadczenie zwiększając staż emerytalny.

Decyzją z dnia 6 października 2011 r. organ rentowy wstrzymał z urzędu wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. wskazując, iż wypłata świadczenia podlega zawieszeniu, gdyż skarżąca kontynuuje zatrudnienie.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dowody z dokumentów zgromadzone w aktach ZUS, które nie budziły wątpliwości ani nie były kwestionowane przez strony oraz w oparciu o zeznania wnioskodawczyni, które uznał w całości za wiarygodne.

Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania, przywołując przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z treścią art. 103a tej ustawy prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Powyższy przepis został dodany do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na mocy art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010r., Nr 257, poz. 1726).

W ocenie Sądu Okręgowego osoby, które przed dniem 1 stycznia 2011 roku przeszły na emeryturę bez rozwiązania umowy o pracę, mają obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu pobierania świadczenia. Osoby te mają czas na rozwiązanie stosunku pracy do końca września 2011 r., gdyż zgodnie z treścią art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Sąd Okręgowy zważył, iż sytuacja prawna emerytów, którzy chcą pracować przy równoczesnym pobieraniu świadczenia zmieniała się na przestrzeni lat. W poprzednio obowiązującym stanie prawnym obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten został wprowadzony do ustawy od dnia 20 stycznia 2000 r. Jego celem było wyeliminowania lub ograniczenie równoczesnego pobierania emerytury w pełnej wysokości oraz wynagrodzenia za pracę. Zgodnie z jego treścią, prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Oznaczało to, że organ rentowy nie podejmował wypłaty emerytury w sytuacji, gdy emeryt nie rozwiązał umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą.

Na mocy art. 37 pkt 5 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 228, poz. 1507) przepis ten został uchylony i od dnia 8 stycznia 2009 r. rozwiązanie umowy o pracę przestało być warunkiem wypłaty świadczenia.

Takie rozwiązanie stworzyło dla ubezpieczonych korzystniejszą sytuację niż w poprzednio (przed dniem 8 stycznia 2009 r.) obowiązującym stanie prawnym.

Dodanie od dnia 1 stycznia 2011 r. do ustawy emerytalnej przepisu art. 103a (przepis ten jest tożsamy w treści z obowiązującym poprzednio art. 103 ust. 2a) oznacza powrót do wcześniej obowiązujących rozwiązań, kiedy emeryt, w celu uzyskania prawa do świadczenia będzie musiał uprzednio rozwiązać stosunek pracy z pracodawcą (lub stosunki pracy w przypadku zatrudnienia u więcej niż jednego podmiotu), na rzecz którego wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Regulacją tą zostali również objęci emeryci, którzy uzyskali prawo do świadczenia pod rządami uprzednio obowiązujących przepisów, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy.

Sąd Okręgowy zważył, iż konstytucyjność przepisu art. 103a nie budzi wątpliwości. Poprzednio obowiązujący przepis art. 103 ust. 2a był tożsamy w treści z przepisem art. 103a, zaś jego zgodność z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej była przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał ten, w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r. (SK 45/04,

OTK-A 2006/2/15) orzekł, iż: „Art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355 oraz z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421) jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji”.

Sąd Okręgowy podniósł nadto, iż w sprawie wnioskodawczyni nie doszło do naruszenia praw nabytych. Wprowadzony do ustawy od 1 stycznia 2011 r. przepis art. 103a nie pozbawił osób, które nabyły prawo do emerytury jednocześnie pozostając w zatrudnieniu, prawa do tegoż świadczenia, a jedynie spowodował zawieszenie jego wypłaty. Przepis ten nie zawiera w zasadzie zakazu zatrudnienia u tego samego pracodawcy, a jedynie stwarza konieczność rozwiązania z nim stosunku pracy, równocześnie zezwalając na pracę z tym ograniczeniem, że umowa może być zawarta po otrzymaniu emerytury.

Sąd Okręgowy podkreślił nadto, że ZUS informował wnioskodawczynię o konieczności rozwiązania stosunku pracy, w przypadku chęci dalszego pobierania świadczenia emerytalnego. Taka informacja została zawarta w decyzjach o przeliczeniu emerytury z dnia 4 marca 2011 r. oraz 16 czerwca 2011 r. W związku z tym odwołująca się miała pełną świadomość konsekwencji pozostawania w stosunku pracy.

Mając powyższe względy na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie w trybie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczyni zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie zasady praw słusznie nabytych wyrażonej pośrednio w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez naruszenie zasady ochrony oraz zasady równości wobec prawa, wyrażonej w art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazując na powyższe zarzuty wnioskodawczyni domagała się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Lublinie ewentualnie zmiany wyroku i ustalenia prawa do wypłaty świadczenia.

Apelująca wywodziła, że zasada demokratycznego państwa prawa, wyrażona w art. 2 Konstytucji, stanowi źródło pozostałych zasad w tym zasady ochrony praw słusznie nabytych. Ubezpieczony nie może ponosić ujemnych konsekwencji zmiany przez ustawodawcę koncepcji stosowania treści ryzyka. W jej ocenie pozostawanie w stosunku pracy „na emeryturze” nie jest sprzeczne z prawem i nie wyklucza możliwości pobierania emerytury. Wnioskodawczyni nie może rozwiązać i ponownie nawiązać stosunku pracy, gdyż jest pracownikiem jednostki samorządu terytorialnego i miałyby nikłe szanse na zatrudnienie w drodze konkursu. Wyłączenie pracowników samorządowych z grupy osób mogących rozwiązać i ponownie nawiązać stosunek pracy stanowi naruszenie zasady równości wobec prawa, wyrażonej w art. 32 Konstytucji RP.

Z tych względów E. B. uznawała apelację za uzasadnioną.

Opierając się na ustaleniach faktycznych jak i rozważaniach prawnych poczynionych przez Sąd I instancji **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji jak i rozważania prawne poczynione przez ten Sąd, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Zarzuty apelacji nie są trafne. Co do konstytucyjności przepisu art. 103 a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS Sąd pierwszej przeprowadził szeroki wywód prawny wskazując, że art. 103a jest tożsamy w treści z poprzednio obowiązującym przepisem art. 103 ust. 2a cyt. ustawy. Co do poprzednio obowiązującego przepisu wypowiedział się

Trybunał Konstytucyjny cyt. wyroku z dnia 7 lutego 2006 r (SK 45/04, OTK-A 2006/2/15). Wobec tożsamości treści przepisów nie może budzić wątpliwości zgodność przepisu art. 103a z przepisami Konstytucji.

W wyroku z dnia 30 lipca 2003 r, II UK 363/02 (niepubl.) Sąd Najwyższy wskazał, że ustawodawca ma prawo wprowadzać, czy też modyfikować, zasady zawieszalności świadczeń emerytalno-rentowych, mając na uwadze aspekty społeczno-ekonomiczne, w tym aktualne tendencje na rynku pracy, a więc stopę i strukturę pogłębiającego się bezrobocia. Nie narusza to wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady demokratycznego państwa prawa, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Regulacja zawarta w art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej nie narusza zasady ochrony praw nabytych, nie pozbawia bowiem osób zainteresowanych prawa do emerytury, oddzielając nabycie prawa do emerytury w wyniku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego (dożycie określonego wieku) od jego realizacji oraz zawieszenia świadczenia w razie kontynuacji zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy. Podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z dnia 19 lutego 2004 r, II UK 274/03 (OSNP 2004/21/376), gdzie stwierdził że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach dotyczy wszystkich ubezpieczonych (pracowników), a więc także mianowanych nauczycieli akademickich. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 marca 2004 r, II UK 276/03 (Lex nr 985593), uchwale z dnia 27 kwietnia 2004 r, II UZP 2/04 (OSNP 2004/17/303) i uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2004 r, II UZP 9/04 (OSNP 2005/3/41).

W powołanym wyroku z dnia 19 lutego 2004 r, II UK 274/03, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w stosunku pracy jest funkcjonalnie uzasadnione. Art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej wyraża zasadę, że pracownikowi, który nabył prawo do emerytury przysługuje jedno świadczenie - albo emerytura z ubezpieczenia społecznego albo wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia. Zasada ta ma podstawę konstytucyjną. Art. 67 ust. 1 Konstytucji wiąże z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może wybrać status emeryta lub zachować, pomimo nabycia prawa do emerytury, status pracowniczy. Nie może jednak łączyć bez ograniczeń statusu emeryta i pracownika, a co za tym idzie otrzymywać równocześnie świadczenia z tytułu utraty zdolności do dotychczasowej pracy (wiek emerytalny jest konwencjonalnym wiekiem utraty zdolności do zarobkowania własną pracą) i z tytułu kontynuowania zatrudnienia, do wykonywania którego utracił zdolność. Skoro na gruncie art. 67 ust. 1 Konstytucji osiągnięcie wieku emerytalnego nie jest jedyną przesłanką wypłaty emerytury, a warunkiem wypłaty tego świadczenia może być zaprzestanie zatrudnienia w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, to nie można przyjąć, że art. 21 i art. 64 Konstytucji wymagają, aby emerytura była wypłacana każdej pracującej osobie po osiągnięciu przez nią wieku emerytalnego, w pełnej wysokości. Innymi słowy, skoro art. 67 ust. 1 Konstytucji nie wymaga, aby emerytura była wypłacana osobom kontynuującym zatrudnienie, to nie można tym samym uznać, że regulacje dotyczące zasad wypłaty emerytury w razie wykonywania zatrudnienia - zawieszające wypłatę emerytury lub ograniczające jej wysokość, w przypadku kontynuowania pracy przez emeryta - naruszają zasadę ochrony własności i innych praw majątkowych, wyrażoną w art. 21 ust. 1 i art. 64 Konstytucji oraz art. 1 Protokołu Dodatkowego Nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1995 r. Nr 35, poz. 175 ze zm.).

Trybunał Konstytucyjny dokonując wielokrotnie analizy i zakresu zasady ochrony prawa nabytych wypowiedział się, iż ochrona praw nabytych nie ma charakteru absolutnego (wyrok Trybunał Konstytucyjnego z dnia 20 grudnia 1999 r, OTK 1999/7/165, Dz. U. RP 1999/106/1215). Możliwe są zatem odstępstwa od tej zasady, przy czym ocena dopuszczalności odstępstwa może być dokonana na tle konkretnej sytuacji, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności. Uzasadnieniem naruszenia zasady ochrony prawa nabytych może być w szczególności potrzeba zapewnienia realizacji innej wartości istotnej dla systemu prawnego, choćby nie była ona wprost wyrażona w tekście przepisów konstytucyjnych. Trybunał wielokrotnie podkreślał znaczenie stabilności przepisów emerytalno-rentowych, zaznaczając jednocześnie, że ustawodawca ma prawo modyfikowania także opartych na tych przepisach praw słusznie nabytych. Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji przeobrażeń społecznych i gospodarczych (orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 marca 1995 r, K 13/94, OTK 1995/I/6).

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w całej rozciągłości podziela cytowane wyżej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego jak i Sądu Najwyższego, które należy odnieść do obowiązującego aktualnie przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Dodać należy, iż Sąd Okręgowy nie naruszył ustanowionej w art. 32 Konstytucji zasady równości wszystkich wobec prawa. Art. 103a cyt. ustawy dotyczy wszystkich emerytów, którzy kontynuują zatrudnienie bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Fakt, iż po rozwiązaniu stosunku pracy przy ubieganiu się o ponowne zatrudnienie wnioskodawczynie musiałaby się poddać procedurze konkursowej nie oznacza, że jest inaczej – gorzej traktowana niż inni emeryci. Ustawodawca ustanowił jednakowe dla wszystkich emerytów warunki skutkujące zawieszeniem wypłaty emerytury zaś warunki ubiegania się o ponowne zatrudnienie nie mają żadnego znaczenia, gdyż nie są w ogóle przedmiotem spornej regulacji. O naruszeniu zasady równości można mówić wówczas, gdyby pracodawca zróżnicował podmioty prawa, które charakteryzują się wspólną cechą istotną (relewantną). Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje, gdyż wszystkie podmioty uprawnione do emerytury zachowają prawo do wypłaty świadczenia pod warunkiem uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyrok wydany przez Sąd Okręgowy jest prawidłowy i zgodny z obowiązującymi przepisami, zaś apelacja wnioskodawczynie jako bezzasadna podlega oddaleniu w trybie art. 385 k.p.c.